

Таким чином, вважаємо, що бізнес-інкубатори посідають чільне місце серед суб'єктів інноваційної інфраструктури (тобто, в інфраструктурній підсистемі національної інноваційної системи), надаючи унікальний комплекс супутніх послуг, потрібних для стартапів та інших малих і середніх підприємств, які лише починають свою діяльність, тому важливо врахувати необхідність оновлення їх законодавчого регулювання відповідно до сучасних тенденцій, у тому числі віртуалізації, наприклад, у проекті Інноваційного кодексу України¹.

З метою досягнення термінологічної одноманітності та підкреслення важливої ролі у національній інноваційній системі бізнес-інкубаторів пропонується усюди використати термін «бізнес-інкубатор», зокрема, у статтях 2.2.3, ч.3 ст. 2.7.1 проекту Інноваційного кодексу України, розробленого Науково-дослідним інститутом правового забезпечення інноваційної діяльності Національної академії правових наук України.

2.5 Наукові парки як суб'єкти національної інноваційної системи

Сучасні вимоги щодо розвитку національної інноваційної системи (далі – НІС) потребують удосконалення правового регулювання наукових парків. Після прийняття Законів України «Про науковий парк «Київська політехніка», «Про наукові парки» практика функціонування наукових парків свідчить про необхідність змін в законодавстві щодо організаційно-правової форми, завдань та функцій наукових парків (далі - НП).

За функціональним місцем в інноваційному процесі з участю закладів вищої освіти (далі – ЗВО) або наукових установ наукові парки є найбільш відповідною структурою для підтримки інноваційної діяльності та виконання завдань по комерціалізації наукових результатів. В той же час мета створення та функції наукових парків в статтях 3, 4 Закону України «Про наукові парки»² в сучасних умовах обмежують розвиток самих НП та їх наукової, науково-технічної діяльності. Відповідно до ст. 3 Закону України «Про наукові парки» науковий парк створюється з метою розвитку науково-технічної

¹ Проект Інноваційного кодексу України / Нац. акад. правов. наук України, НДП прав. забезп. іннов. розвитку, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2011. 136 с.

² Про наукові парки: Закон України від 25.06.2009. № 1563-VI. *Офіційний вісник України*. № 57. С. 11.

та інноваційної діяльності у вищому навчальному закладі та/або науковій установі, ефективного та раціонального потенціалу, матеріально-технічної бази для комерціалізації результатів наукових досліджень і їх впровадження на вітчизняному та закордонному ринках.

Разом з тим, особлива мета створення була визначена для НП «Київська політехніка» в Законі України «Про науковий парк «Київська політехніка»¹. Мета його діяльності прямо не визначена, однак відповідно у преамбулі цього закону вказано, що його діяльність спрямована на інтенсифікацію процесів розроблення, виробництва, впровадження високотехнологічної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках, підвищення надходжень до державного та місцевого бюджетів шляхом поєднання освіти, науки і виробництва з метою прискорення інноваційного розвитку економіки України. Для формування характеристик НП визначимо в порівняльному аспекті близьке до наукових парків України поняття технологічних парків у Польщі.

Як відмічається у п. 15 ст. 2 Закону Польщі «Про фінансову підтримку інвестицій» від 20 березня 2002 року технологічний парк це відокремлена нерухомість разом з технічною інфраструктурою, створена з метою обміну знаннями та технологіями між науковими підрозділами (відповідно до п. 9 ст. 2 Закону від 8 жовтня 2004 р. «Про принципи фінансування науки») та підприємцями, що пропонуються підприємцям із застосуванням сучасних технологій, консалтингових послуг у створенні та розвитку підприємств, передачі технології та перетворення результатів науково-дослідних робіт у технологічні інновації, а також створення можливості підприємцям вести ділову діяльність за допомогою використання нерухомості та технічної інфраструктури на основі договірних принципів².

Польські науковці визначають технопарк / науковий парк як окремий суб'єкт (*jednostka* – польською), спрямований на розвиток діяльності підприємців, які використовують сучасні технології, зокрема малі та середні підприємства, на основі використання окремих властивостей та технічної інфраструктури на договірній основі. Реалізуючи всебічну підтримку, технологічні парки пропонують підприємцям консалтингові послуги в галузі розвитку, передачі технології та трансформації досліджень і розробок у технологічні інновації³.

---

¹ Про науковий парк «Київська політехніка»: Закон України від 22.12.2006. № 523-V. Офіційний вісник України. № 2. С. 10.

² Ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20020410363/U/D20020363Lj.pdf>.

³ Ośrodki innowacji w Polsce (z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości)// pod redakcją Aleksandra Wąkowskiego. Marzeny Mazewskiej. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2014. 114c.

Таким чином, головний акцент в правовому понятті технологічного парку ставиться на меті його створення та його формі – юридичній особі. Згідно з Законом України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» технологічний парк (технопарк) – юридична особа або група юридичних осіб (далі – учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції¹. Тобто, для юридичної моделі технологічного парку Польщі більш відповідає в законодавстві України науковий парк, ніж технологічний. Тому в подальшому дослідженні ми будемо порівнювати наукові парки України з технологічними в Польщі і, насамперед, щодо їх функцій. Для визначення місця НП в інноваційній системі доцільно звернути увагу на поширені в Польщі технологічні парки, які в теоретичних джерелах дорівнюються до наукових парків. Науковці Польщі вважають, що технопарки, як інструмент інноваційної політики все більше розглядають як інструмент зростання територіальної конкурентоспроможності шляхом: 1) сприяння, поширення та впровадження нововведень, 2) підтримки передачі технологій, 3) створення нових технологічних підприємств, 4) розвитку можливостей працевлаштування для тих, хто володіє навичками та кваліфікацією для роботи на інноваційних підприємствах. З інших підстав, технопарк описують як інноваційну систему, яка працює на обмеженій території регіону як «кластер» знань підприємства, науково-дослідної установи, університету, установи з передачі технологій та сервісної інфраструктури, здатну на проведення фундаментальних і прикладних досліджень, розробку нових технологій та продуктів, експлуатацію результатів досліджень та передачу технологій, поширення інновацій через мережі, створення нових високотехнологічних підприємств². Такі висновки актуальні і для наукових парків, тим більш саме НП переважно є провідними суб'єктами для системи трансферу технологій, а в законодавстві України саме така інноваційна система передбачається для моделі функціонування НП. Щодо здійснення діяльності технологічних (наукових) парків,

¹ Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999. № 991-XIV. Офіційний вісник України. № 32. С. 57.

² Wybrane aspekty funkcjonowania parków technologicznych w Polsce i na świecie// Pod redakcją Krzysztofa B. Matusiaka, Aleksandra Bąkowskiego. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2008. 186с. С. 5-81.

то відмічаються наступні функції парків у Польщі, в тому числі на прикладі Технопарку Глівіце («Technopark Gliwice»):

1) активне залучення парків до процесу освіти, мотивації та поширенню підприємництва серед студентів, випускників та дослідників, оскільки в процесі навчання університетів та їх навколишнього середовища бракує, і часто парки змушені створювати майбутні людські ресурси для інновацій та підприємництва;

2) підтримка та розвиток підприємництва, інкубація нових технологічних компаній та передача технологій МСП;

3) співпраця з технологічними університетами та науково-технічними установами;

4) підтримка академічного підприємництва;

5) співпраця з компаніями, розташованими на території парку та його орендарями. Так, на території «Технопарку Глівіце» розташовані 23 підприємства¹.

Разом з тим, в Польщі як найстаріший науковий парк відмічають Adam Mickiewicz University Foundation - Poznan Science and Technology Park, який є некомерційною організацією. Його види діяльності:

1) інкубація стартапів, включаючи курси підприємницької діяльності в університеті, конкурс бізнес-планів, тренінгові новини, пошук інвестицій та проведення форумів інвесторів;

2) просування технологій та сприяння розвитку інновацій – пошук технологій, надання інформації, консультації, сприяння передачі технологій, науково-ділова співпраця, академічне підприємництво.

3) дослідницькі послуги для компаній, контрактні дослідження та «технологічна інкубація»;

4) забезпечення інфраструктурою – оренда обладнаних лабораторій та офісних приміщень, створення інноваційного екологічного середовища;

5) як окремий напрямок діяльності можливо визначити виконання функцій регіонального контактного пункту Рамкових програм ЄС та Enterprise Europe Network².

Інший приклад визначення функцій технологічних парків:

1) підтримка підприємницької діяльності на основі нових технологічних та організаційних рішень, особливо у сфері послуг;

---

¹ Kosmol J., Kotra J. Introduction to Science and Technology Park Activity – Case Study That Focuses on Complementary Support. *World Technopolis Review*: Volume 1, Issue 4, 2013, pp. 256-263.

² Adam Mickiewicz University Foundation - Poznan Science and Technology Park. URL: http://www.krajeveu.cz/assets/krajeveu/vyzvy-k-projektum/CO-CREATION-08-2016-2017-_003_-_1_.pdf.

2) консультації у сфері: створення та реєстрації компаній, бізнес-планів та джерел фінансування;

3) встановлення відносин з іншими організаціями на регіональному, національному та європейському рівні;

4) оренда офісних, лабораторних та виробничих приміщень;

5) активізація підприємництва в навчальному середовищі;

6) підтримка трансферу технологій з університетів та науково-дослідних установ, а також підприємств;

7) проведення навчальних заходів у сфері здійснення підприємницької діяльності, управління та фінансування технологічних підприємств, трансферу технологій¹.

Таким чином, викладені функції технологічних (наукових) парків Польщі як висновок дозволяють відмітити, що в більшості за своїм змістом ці функції співпадають з функціями наукових парків України, які закріплені в Законі України «Про наукові парки». Але їх реалізація в діяльності наукових парків України обмежена недосконалим регулюванням відповідних відносин в законах, які стосуються діяльності. На ці проблеми звертає увагу і В. С. Шовкалюк, відмічаючи, що правове поле не зовсім сприятливе для наукових парків, оскільки в 2011-2016 роки було реалізовано або продовжено реалізацію 42 проектів наукових парків, але до реєстру не включено жодного проекту, який потребує державної підтримки.

Крім дослідження основних понять НП та технологічних парків, важливим є аналіз наявної інформації щодо діяльності НП на їх офіційних сайтах та в інформаційних джерелах НП, їх засновників з метою встановлення відповідності їх діяльності функціям, закріпленим у ст. 4 Закону України «Про наукові парки». Результати можливо викласти наступним чином з відображенням кількості НП, які передбачають вказані функції:

1) функція створення нових видів інноваційного продукту, здійснення заходів щодо їх комерціалізації, організація та забезпечення виробництва наукоємної, конкурентоспроможної на внутрішніх і зовнішніх ринках інноваційної продукції в більшості випадків реалізована шляхом підтримки інноваційних структур та створення суб'єктів інноваційної інфраструктури. Реалізація цієї функції встановлена у 5 НП: у формі участі НП у діяльності інноваційних кластерів в Україні, у започаткуванні бізнес-інкубаторів, а також шляхом здійснення інших заходів, спрямованих на комерціалізацію результатів наукової діяльності.

---

¹ Wójcik-Karpacz A., Mazurkiewicz S. Practices of Technology Parks Supporting Innovative Activities: Evidence from Poland. *Managing Global Transitions* 13 (4), Volume 13, Number 4, Winter 2015. С. 331-354. С. 334.

2) функція інформаційно-методичного, правового та консалтингового забезпечення засновників і партнерів наукового парку, надання патентно-ліцензійної допомоги реалізується у 6 НП у формі наукових консультацій, розробки та обґрунтування бізнес-планів інноваційних проєктів, інформаційно-комунікаційного, технологічного, інформаційно-методологічного, правового, консалтингового забезпечення, надання патентно-ліцензійної допомоги, інформаційно-консультативного супроводження трансферу та інше.

3) функція залучення студентів, випускників, аспірантів, науковців та працівників вищого навчального закладу та/або наукової установи до розроблення і виконання проєктів наукового парку.

4) реалізацію функції сприяння розвитку та підтримка малого інноваційного підприємництва умовно можна поділити на 2 напрямки: а) підтримка МСП як напрямок виявлена у 1 НП; б) підтримка інноваційного МСП та підприємництва – у 4 НП. Тобто 5 НП заявили про зв'язок науки з підприємництвом. Як один з варіантів взаємодії МСП з ВНЗ та науковими установами можна навести приклад досвіду співробітництва Українського науково-технологічного центру та ІПМАШ НАН України. Так, серед напрямків взаємодії, ними було задекларовано, при умові фінансування Українського науково-технологічного центру, сприяння створенню малих та середніх технологічних підприємств, якщо вони використовують технології ІПМАШ¹. Але інформація про фактичне здійснення такої діяльності та її результати відсутня.

5) функція з організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів, необхідних для розроблення і реалізації проєктів наукового парку прямо передбачена в 2-х наукових парках у формі інформаційно-просвітницької роботи та створення сприятливих стартових умов для вчених, аспірантів та викладачів, а також діяльності школи стартапів.

6) залучення і використання у своїй діяльності ризикового (венчурного) капіталу, підтримка наукоємного виробництва;

7) захист та представництво інтересів засновників і партнерів наукового парку в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, а також у відносинах з іншими суб'єктами господарювання під час організації та виконання проєктів наукового парку в межах, визначених установчими документами наукового парку;

---

¹ Наука и инновации. Путь к успеху: монография. Ю. М. Мацевитый, А. А. Тарелин. Нац. акад. наук Украины, Ин-т проблем машиностроения им. А. Н. Подгорного НАН Украины. Киев: Академперіодика, 2015. 192 с. С. 144-145.

8) розвиток міжнародного і вітчизняного співробітництва у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, сприяння залученню іноземних інвестицій.

В Законі України «Про науковий парк «Київська політехніка»» прямо не закріплено першу та четверту функції, натомість встановлено 2 нові функції:

– здійснення повного комплексу заходів, спрямованих на інтенсифікацію процесів розроблення, виробництва та впровадження наукоємної, конкурентоспроможної продукції на внутрішні та зовнішні ринки;

– координація наукової, інноваційної, виробничої та комерційної діяльності засновників і партнерів наукового парку.

Перелічені функції наукових парків свідчать про відповідність та необхідність віднесення НП до суб'єктів НІС та її підсистеми, до елементів інноваційної інфраструктури.

Крім проведеного аналізу функцій НП додатково необхідно враховувати місце НП в національній інноваційній системі, для чого розглянемо деякі нормативно-правові акти.

Концепція розвитку національної інноваційної системи, затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. N 680-р¹ надає визначення національній інноваційній системі як сукупності законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу. У даному нормативному акті передбачено наявність підсистеми національної інноваційної системи, серед складових якої особливу увагу необхідно звернути на наступні елементи:

1) генерацію знань, що складається з наукових установ та організацій незалежно від форми власності, які проводять наукові дослідження і розробки та створюють нові наукові знання і технології, державні наукові центри, академічні та галузеві інститути, наукові підрозділи вищих навчальних закладів, наукові та конструкторські підрозділи підприємств;

2) інноваційну інфраструктуру, що складається з виробничо-технологічної, фінансової, інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової складової, а також з технополісів, технологічних та наукових парків, інноваційних центрів та центрів трансферу технологій, бізнес-інкубаторів та інноваційних структур інших типів; інформаційних мереж науково-технічної

---

¹ Концепція розвитку національної інноваційної системи: затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. N 680-р. *Офіційний вісник України* офіційне видання від 03.07.2009. № 47, ст. 533.

інформації, експертно-консалтингових та інжинірингових фірм, інституційних державних та приватних інвесторів.

Крім визначення НІС, у Законі України «Про інноваційну діяльність»¹ інноваційна інфраструктура визначається як сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо). А відповідно до ст. 6 Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні»² наукові парки відносяться до інноваційної інфраструктури.

Таким чином, НП як учасники НІС, інноваційної інфраструктури можуть виконувати такі функції, які свідчать, що НП є належною інноваційною структурою для виконання також всіх функцій інфраструктурного суб'єкта, а саме:

- 1) проводити наукові дослідження і розробки;
- 2) створення нових наукових знань і технологій;
- 3) здійснення виробничо-технологічної, фінансової, інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової діяльності;
- 4) виконання маркетингових, інформаційно-комунікативних, юридичних, освітніх та інших функцій.

Викладене вище потребує розгляду моделей господарських відносин НП як учасника НІС. Окремі автори відмічають, що Закон України «Про наукові парки» не містить єдиної і послідовної концепції щодо правової природи наукових парків та їх місця в системі юридичних осіб приватного права, але інноваційний характер їх діяльності свідчить про непідприємницьку правову природу у поєднанні їх особливим порядком розподілу отриманих від комерціалізації інноваційних продуктів доходів³. Крім того, саме інноваційний характер діяльності наукового парку визначає його спеціальну правоздатність. Закон не визначає порядку здійснення такого контролю за діяльністю наукового парку. Очевидно, вказане питання повинне врегульовуватися детально у статуті такої юридичної особи⁴.

---

¹ Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002. № 40-IV. *Офіційний вісник України* від 16.08.2002. № 31. С. 145.

² Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011. № 3715-VI. *Офіційний вісник України* від 14.10.2011, № 77, ст. 14.

³ Заліско А. В. Правовий статус наукових парків як юридичних осіб приватного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. №7. С. 89-93. С. 92.

⁴ Заліско А. В. Правовий статус наукових парків як юридичних осіб приватного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. №7. С. 89-93. С. 93.

Проблема з відсутністю чіткого закріплення організаційно-правової форми НП дозволяє науковцям стверджувати, що виходячи з ст. 9 ЗУ «Про наукові парки» засновники (учасники) наукового парку позбавлені права на управління його діяльністю, але це суперечить статтям 10-11 Закону, відповідно до яких вищим органом управління наукового парку є загальні збори засновників наукового парку¹. В. Чернюк акцентує увагу, що ст. 68 Закону України «Про вищу освіту» передбачена можливість ЗВО створювати юридичні особи для доведення результатів наукової та науково-технологічної діяльності ЗВО до стану інноваційного продукту та його подальше впровадження у виробництво. Це можуть бути технологічні та наукові парки, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій тощо². Тобто перевага надається створенню окремих юридичних осіб, які виконують різні функції як учасники НІС або інфраструктури, хоча, на наш погляд, ці функції може виконувати саме НП.

Науковці сфери будівництва взагалі не розділяють види інноваційних структур і вважають, що науковий парк, як поняття, узагальнює науково-технологічні та технологічні парки, що підтверджує загальне тлумачення поняття наукових парків³. Слушно підкреслюється інфраструктурна роль НП і відмічається, що при створенні НП необхідно враховувати не тільки пріоритетні напрями інноваційної діяльності та пріоритетні напрями розвитку науки та техніки, але й напрями соціально-економічного розвитку регіонів за місцем створення парку, що підтримують С. Г. Параска, В. Р. Любчик⁴. І цьому є підтвердження. Будуючи функціонування наукового парку на нормах Закону України «Про наукові парки» в Науковому парку «Ужгородський національний університет» акценти формуються відносно зв'язків парку як інноваційного посередника з державною владою, місцевою владою, інвестиційними компаніями, венчурними та іншими фондами, бізнесом, національними та закордонними компаніями, інноваційним бізнес-інкубатом та науковими та навчальними підрозділами університету⁵.

¹ Заліско А. В. Правовий статус наукових парків як юридичних осіб приватного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. №7. С. 89-93. С. 93.

² Чернюк В. Наукові парки в Україні – стан та проблеми діяльності. *Право та інновації. теорія і практика інтелектуальної власності*. 1/2016. С. 68-75. С. 73.

³ Петришин Г. П., Солан С. Б. Наукові парки: функціонально-технічні та територіально-просторові напрями розвитку». *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Архітектура. 2013. № 757. С. 239-247. С. 239.

⁴ Параска, С. Г. Концепція створення наукового парку «Інноваційний розвиток Поділля». *Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки*. 2012. № 4. С. 245-249. С. 247.

⁵ Головач Й. Й. Науковий парк «Ужгородський національний університет». URL: www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/1878.

Окремою проблемою в регулюванні діяльності НП є закріплення правового механізму організації діяльності НП в частині управління інноваційним процесом, який повинен, на наш погляд, бути більш досконалим, ніж для товариств з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ). Але навіть у порівнянні з ТОВ існуюче регулювання НП має недоліки, такі як відсутність закріплення в нормативно-правових актах організаційно-правової форми (далі – ОПФ) юридичної особи, що призводить до інших вад правового регулювання, які слідують з невизначеності корпоративного характеру НП. Крім того, в наукових джерелах звертається увага на недосконалість визначення видів господарської діяльності НП як підстави визначення виду суб'єкта господарювання¹, і, за деякими рисами такої діяльності, її види відносять до некомерційної господарської діяльності, що може приводити до оспорювання одержання прибутку НП у зв'язку із порушенням спеціальної провиздності таких суб'єктів господарювання.

З метою визначення шляхів використання ОПФ наукових парків в науковій, науково-технічній діяльності, зовнішньоекономічній діяльності ЗВО та НУ можливо визначити три переважні напрямки використання організаційно-правової форми та функцій НП:

1. НП виконує функцію інкубатора, акселератора та фінансує малі та середні підприємства (далі - МСП), спін-оф компанії (або спін-аут компанії, що створюються для реалізації інноваційної продукції на іноземних ринках). В цьому випадку відбувається спрощення механізму трансферу технологій, оскільки НП виходить (або може вийти) з ланцюга трансферу технологій, створених за рахунок бюджетних коштів. Це виключає одержання відповідного погодження в Міністерстві освіти і науки України, прискорює процес обігу інноваційної продукції та спрощує можливість захистів права інтелектуальної власності за межами України.

2. Виконання НП функції експортно-орієнтованого центру трансферу технологій. Але для цього необхідно залучення власних або іноземних інвестицій безпосередньо НП для формування відповідних портфеля активів НП.

3. НП виконує функції материнської компанії для усіх МСП, які створюються ЗВО або науковими установами для удосконалення спільного та єдиного «корпоративного» нагляду за проектами ЗВО або наукових установ, акумуляції ресурсів для наукової та науково-технічної діяльності, встановлення єдиного порядку при комерціалізації технологій ЗВО і наукових

---

¹ Заліско А. В. Правовий статус наукових парків як юридичних осіб приватного права. 2010. №7. С. 89–93. С. 92.

установ. Використання такого правового механізму може бути найбільш зручним для здійснення адресної і проектної підтримки окремих МСП, утворених ЗВО та науковими установами.

Наведені моделі місця НП в НІС, питання фінансової діяльності потребують прозорої структури корпоративних відносин для формування довіри до НП, що відсутнє в законах, які регулюють їх діяльність. Недосконалість законодавчого визначення ОПФ НП, неузгодженість його функцій з вимогами до ОПФ підприємницьких товариств за Цивільним та Господарськими кодексами України, невідповідність принципам корпоративного управління потребують внесення змін в законодавство України і чіткого закріплення як ОПФ, так і функцій наукових парків.

Питання виникають і при визначенні органів управління НП. Відповідно до статей 10-12 Закону України «Про наукові парки» науковий парк має вищий орган управління наукового парку та виконавчий орган управління наукового парку. Функції органів управління наукового парку визначаються його статутом. У ст. 11 цього Закону вказано, що вищим органом управління наукового парку є загальні збори засновників наукового парку, функції яких визначаються статутом наукового парку. Вищий орган управління наукового парку вирішує фінансові та інші питання відповідно до статуту наукового парку. Виконавчий орган управління наукового парку вирішує питання поточної діяльності з метою координації діяльності його засновників і партнерів щодо виконання проектів наукового парку. Додатково проаналізовано інформація з відкритих джерел про наявність органів контролю НП і виявлено, що тільки у 3-х НП присутні науково-технічна рада. При цьому ці НП утворені ЗВО або науковими установами, які мають більшу частку в їх статутному капіталі (Науковий парк Одеського політехнічного університету», Науковий парк «Прикарпатський університет», Науковий парк «Наукоград-Харків», Науковий парк «Стале природокористування та якість життя»). У зв'язку з чим може бути висунута пропозиція обов'язкового формування в наукових парках науково-технічних рад, які виконують наглядові функції.

Для реалізації відмічених вище функцій НП в сфері інноваційних відносин невід'ємним є проведення цільового фінансування як НП, так і інших суб'єктів національної інноваційної системи, які можуть звертатися за фінансуванням через НП. На наш погляд, доцільним є досвід деяких країн (наприклад, Німеччина) в законодавстві яких при визначенні участі в організації проектного фінансування інноваційної діяльності розділяють суб'єктів, що здійснюють відбір проектів, їх оцінку, та суб'єктів, які на

підставі відбору проектів здійснюють їх фінансування¹. І в будь-якому випадку, передувати вирішенню відміченого питання щодо фінансування НП повинно бути удосконалення регулювання в законодавстві діяльності, функцій НП як ОПФ та по видам наукової, науково-технічної та господарської діяльності та за компетенцією діяльності НП як суб'єкта НІС.

Щодо передумов державної підтримки наукових парків, то, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державної реєстрації проектів наукових парків, реалізація яких потребує державної підтримки» №1101 від 14.11.2012 р.², проекти наукового парку подаються до виконавчого органу управління наукового парку юридичними та/або фізичними особами відповідно до умов конкурсу пропозицій щодо реалізації пріоритетних напрямів діяльності наукового парку (далі – конкурс). В Україні проекти наукового парку, реалізація яких потребує державної підтримки, підлягають державній реєстрації в МОН України. Положення про проведення конкурсу розробляється та затверджується виконавчим органом управління наукового парку. Така реєстрація є доцільною, але, незважаючи на врахування як публічних, так і приватних інтересів, не забезпечує належного та ефективного фінансування діяльності НП.

Однією з проблем господарсько-правового регулювання є визначення джерел формування майнової основи діяльності НП, в тому числі порядку формування статутного капіталу НП. Статутний капітал (далі – СК) наукових парків є одним з джерел його фінансування. І якщо здійснення внесків юридичними особами приватного права не викликає значних правових питань, то здійснення внесків бюджетними установами – ЗВО та науковими установами пов'язано з обмеженістю видів внесків та бажанням при цьому не втратити контроль над НП. Також при формуванні СК суб'єкт господарювання державної або комунальної власності, що здійснює свою діяльність на основі права господарського відання, може передавати належне йому майно до статутного капіталу наукового парку лише за попередньою згодою центрального органу виконавчої влади, у сфері управління якого він перебуває.

Передача до СК наукового парку нерухомого майна, а також повітряних і морських суден, суден внутрішнього плавання та рухомого складу заліз-

¹ Лященко В. І., Землянкін А. І., Підоричева І. Ю., Бережна Т. Ф. Перспективи розвитку наукових парків як елементів інфраструктури малого інноваційного підприємництва в Україні. *Науковий журнал «Вісник економічної науки України»*. 2012. № 1. С. 89-110. С. 91.

² Про затвердження Порядку державної реєстрації проектів наукових парків, реалізація яких потребує державної підтримки: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2012. №1101. *Офіційний вісник України* від 07.12.2012. № 91. С. 55.

ничного транспорту, що перебувають на балансі державних суб'єктів господарювання, здійснюється за умови додаткового погодження з Фондом державного майна України.

Зареєстровані НП в Україні розподіляються по кількості наступним чином: за розміром статутного капіталу:

- більше 2 млн. грн – 1;
- від 1 млн. грн до 2 млн. грн – 3;
- від 100 тис. грн до 1 млн. грн – 12;
- менше 100 тис. грн – 5;

Одночасно, слід відмітити, що більшість ЗВО та НУ зберігають контроль над управлінням НП, а розподіл НП в залежності від їх частки в СК наукових парків здійснюється так:

- від 100% до 80% – 7;
- від 80% до 50% – 9;
- менше 50% – 5;

Таким чином, в Україні у 15 НП частка ЗВО у статутному капіталі складає більше 50% та у 2-х НП – частка наукових установ складає більше 50%. Що стосується грошових внесків до СК НП, то їх здійснення можливе за рахунок юридичних осіб приватного права або фізичних осіб, але в більшості випадків це не здійснюється. Тому і складається ситуація, що основними суб'єктами, що визначають мету утворення та наукової діяльності наукових парків, які відповідають пріоритетним напрямам інноваційної діяльності, є ЗВО та/або НУ. З цим фактом може бути пов'язана умова задля дозволення в наукові парки, 100% статутного капіталу яких належать ЗВО або НУ, останнім направляти кошти від власних надходжень до статутного капіталу таких НП. Але на підставі ч. 3 ст. 13 Закону «Про наукові парки» ЗВО та/або НУ беруть участь у формуванні статутного капіталу НП шляхом внесення до нього нематеріальних активів, що обмежує діяльність НП.

Тотожні вимоги встановлені відповідно до пунктів 10, 12, 14 частини 3 статті 70 Закону «Про вищу освіту», на підставі яких ЗВО можуть брати участь у формуванні статутного капіталу інноваційної структури, до яких відноситься і науковий парк, шляхом внесення нематеріальних активів (майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності). Така норма більш ґрунтовно закріплена в статті 60 Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Що стосується іншого майна, то, не перелічуючи всі можливі способи використання нерухомого та рухомого майна та грошових коштів, необхідно відмітити, що у державних та комунальних ЗВО, наукових установах, які є

найбільш поширеними в Україні, кошти, отримані від статутної діяльності, не можуть бути спрямовані на формування статутного капіталу НП.

При розширенні в останні роки прав ЗВО та наукових установ в частині розпорядження власними коштами, залишається, на наш погляд, обмежувальною норма ч. 3 ст. 13 Закону України «Про наукові парки», відповідно до якої ЗВО та наукові установи беруть участь у формуванні статутного капіталу наукового парку шляхом внесення до нього нематеріальних активів (майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності) без грошових коштів за рахунок власних доходів. Ці вади фактично не дають можливості визначити та зайняти належне місце НП в національній інноваційній системі. Статтею 81 Закону України «Про освіту» передбачено наявність державно-приватного партнерства в тому числі через утворення та/або спільне фінансування і експлуатацію інноваційних підприємств (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) на базі існуючих закладів освіти. Але таке застосування державно-приватного партнерства заради створення інноваційних структур не відповідає формам державно-приватного партнерства, передбаченому у ст. 5 Закону України «Про державно-приватне партнерство».

Встановлення правових шляхів усунення суперечностей з формуванням матеріальної основи потребує більш детального розгляду проблеми визначення організаційно-правової форми наукового парку та дослідження практики створення НП по організаційно-правовим формам господарювання. При визначенні прозорі ОФФ наукових парків утворюється необхідні передумови для залучення додаткових учасників та інвесторів. Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про наукові парки»: науковий парк - юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу та/або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів наукового парку.

Науковий парк створюється і діє на основі засновницького договору та статуту, вимоги до яких визначаються Законом. Рішення про створення наукового парку приймається його засновниками за погодженням із МОН України. Але за МОН України не закріплено право визначати переважну ОФФ. Як результат, серед існуючих НП в Україні утворено у формі товариства з обмеженою відповідальністю – 13 НП, корпорації – 3, «інший» – 5 НП. З точки зору вибору віднесення до об'єднання капіталів або об'єднання осіб, наукові парки більш відповідають об'єднанню капіталів, оскільки, як головний аргумент, можливо відмітити, що основними учасниками є ЗВО або

НП, які не можуть мати функції учасників об'єднання осіб. І практика підтверджує оптимальну форму НП – товариство з обмеженою відповідальністю.

Зупинимося на структурі організаційно-правових форм деяких наукових парків. Практика свідчить, що наукові парки можуть створюватися у формі корпорації. Поняття «корпорації» міститься в ст. 120 Господарського кодексу України, згідно до якого корпорацією визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожним із учасників об'єднання органам управління корпорації. Тобто, є об'єднанням підприємств. Нагальним прикладом наукового парку, створеного у формі корпорації є «Науковий парк «Київська політехніка»¹. Відповідно до ст. 120 Господарського кодексу України корпорація створюється внаслідок консолідації виключно підприємств. Якщо розглянути склад засновників наукового парку «Київська політехніка», то можна побачити, що до його складу входить 4 учасника. Одним із учасників є Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», частка в статутному капіталі якого складає 13,7 %, інші ж – суб'єкти господарювання.

Також не можливо оминати ще одну корпорацію – «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»², який створений у формі корпорації. Цікавим є те, що до складу даного парку, окрім Тернопільського Національного технічного університету ім. Івана Пулюя, Товариства з обмеженою відповідальністю «Інтеграл» та Товариства з обмеженою відповідальністю «Завод газового обладнання «Альфа-Газпромкомплект», входить ще й Управління з експлуатації майнового комплексу Тернопільської обласної ради.

Таким чином, стає питання про те, що не у всіх НП учасники корпорації є підприємствами. В такому випадку, тільки якщо виходити із широкого розуміння підприємства можна дійти висновку, що будь-яка юридична особа може входити до складу корпорації. Але на сьогодні в законодавстві немає жодних роз'яснень з цього приводу, а тому постає питання щодо відповідності суб'єктного складу окремих корпорацій нормам законодавства.

---

¹ Офіційний сайт Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань URL: <https://usr.rainjust.gov.ua/ua/freeseai-ch>

² Офіційний сайт Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань URL: <https://usr.rainjust.gov.ua/ua/freeseai-ch>

Таблиця № 1. Наукові парки в організаційно-правовій формі корпорації.

№	Назва НП	Частка ЗВО або НУ основного учасника у статутному капіталі	Частка інших ЗВО, НУ або громадських організацій	Частка суб'єктів господарювання, фізичних осіб	Орган нагляду (контролю) НП
1.	Корпорація «Науковий парк «Київська політехніка»	НТУУ «Київський політехнічний інститут» 24 %	-	76%	Відсутня інформація
2.	Корпорація «Науковий парк Київський університет імені Тараса Шевченка»	КНУ імені Тараса Шевченка 84,29 %	15,71 %		Відсутня інформація
3.	Корпорація «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»	55 % Тернопільський національний технічний університет ім І. Пулюя		45%	Відсутня інформація

Правовим недоліком використання ОПФ корпорації є сама сутність такого об'єднання. Відповідно до частини 3 статті 120 Господарського кодексу України корпорація поділяється повноваженнями централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органами управління корпорації. Таке утворення корпорації потребує відповідного дозволу Антимонопольного комітету України на підставі частини 1 статті 8 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у зв'язку зі здійсненням узгоджених дій шляхом створення суб'єкта господарювання, об'єднання з метою чи наслідком створення якого є координація конкурентної поведінки між учасниками. Але науковий парк не здійснює контроль за його учасниками, а тільки за партнерами, серед яких можуть бути і учасники на підставі договорів про партнерство для виконання проєктів. І, що важливо, фактично контроль за результатами реалізації проєктів наукового парку здійснює заклад вищої освіти і науки України шляхом одержання звітів щорічно до 1 лютого наступного року відповідно до статті 16 Закону України «Про наукові парки»

В якості іншого прикладу пропонуємо розглянути науковий парк «Накоград–Харків». Його організаційно-правова форма визначена як «інші організаційно-правові форми». Суб'єктний склад даного наукового парку

складають три наукові установи: Академічний науково-освітній комплекс «Ресурс»; Інститут проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного Національної академії наук України; науково-технічний концерн «Інститут проблем машинобудування «НАН України». Тобто, в даному випадку вбачається, що до складу відповідного парку не входить жодне підприємство. Але постає питання про те, чи може дане утворення мати статус наукового парку, якщо чітко не визначено його організаційно-правова форма. Тоді як для суб'єктів господарювання, відповідно до ст. 45 Господарського кодексу України, підприємництво може здійснюватися в будь-яких організаційних формах, передбачених законом.

Іншим об'єктом дослідження є науковий парк Миколаївського Національного аграрного університету «Агроперспектива»¹. Варто зазначити, що до його складу входять: Миколаївський Національний аграрний університет з часткою в статутному капіталі 5%, Приватне акціонерне товариство «Добробут», Товариство з обмеженою відповідальністю «Сонячне Світло-Миколаїв». При цьому, необхідно звернути увагу на те, що останні два суб'єкти господарювання не зареєстровані як наукові установи та не здійснюють за своїми видами діяльності науково-дослідну та інноваційну діяльність.

Щодо поширеної ОПФ наукових парків – товариства з обмеженою відповідальністю, то, наприклад, «Науковий парк Одеського політехнічного університету», створено у формі товариства з обмеженою відповідальністю. До його складу входять: наукова установа – Одеський національний політехнічний університет з часткою в статутному капіталі 51%, благодійна організація «Фонд «Наука і Освіта XXI» та підприємство з іноземними інвестиціями у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю «Аверс».

Викладені варіанти створення наукових парків в певних організаційно-правових формах показують недоліки використання таких ОПФ, як корпорація, та недостатність необхідних елементів для НП в організаційно-правовій формі товариства з обмеженою відповідальністю.

Таблиці № 1 та 2 складені автором за інформаційним даними МОН України на 2017 рік. Відповідно до Таблиці № 1 можна зробити висновок, що дохід від наукової діяльності не залежить від розміру статутного капіталу та інвестиційний інших учасників.

---

¹ Офіційний сайт Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань URL: <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>

Таблиця № 1

№	Науковий парк	Участь за- кладів вищої освіти	Участь на- укових установ	Результати наукової діяльності (у відсотко- вому співвідношенні)
1.	Корпорація «Науко- вий парк «Київська політехніка»	24 % (24 011 грн.)	–	73 % (Загальна сума – 932,5 тис. грн., із яких на наукову діяльність – 685,4 тис. грн.)
2.	ТОВ «Науковий парк «Агрозоовет»	46,9 % (1 326 410.00 грн.)	–	82 % (Загальна сума 67, 7 тис. грн. із яких на наукову діяльність – 55,5 тис. грн.)
3.	Науковий парк «Інноваційно-інвести- ційний кластер Тернопілля»	45 % (121 000.00)	–	33 % (Загальна сума – 99,2 тис. грн. із яких на наукову діяльність – 33,2 тис. грн.)
4.	ТОВ «Науковий парк «Хімічні технології»	49 % (56 106, 05)	–	100 % (129,96)
5.	Науковий парк «Агро- перспектива»	90 % (180 000,00 грн.)	–	100 % (3 415,5)
6.	ТОВ «Науковий парк Київського національ- ного економічного університету»	99,7 % (249 000 грн.)	–	100 % (1 369, 5)
7.	Науковий парк Одесь- кого політехнічного університету	49 % (104 796,00 грн.)	–	9,1 % (Загальна сума – 309,8 грн. із яких на науково-навчальну ді- яльність 28 тис. грн.)
8.	ТОВ «Науковий парк Державної екологіч- ної академії після- дипломної освіти та управління «Чорно- биль»	48 % (24 281 грн.)	–	100 % (623,6)
9.	Науковий парк «ФЕД»	–	–	100 % (100000.00)
10.	ТОВ «Науковий парк «Центр трансферу технологій цивільного захисту»	52 % (144 000 тис. грн.)	–	97,6 % (Загальна сума 1678,6 млн. грн із яких на наукову діяльність 1638,6 млн. грн.)
11.	Науковий парк «Радіоелектроніка та інформатика» (20.03.2018 змінилась назва на Науковий парк «Синергія»)	30.96% (76 000 грн.)	2.04% 5 000 грн.	(Загальна сума статут- ного капіталу – 245 454 грн. із яких)

Таблиця № 2

Частка ЗВО та НУ в статутному капіталі НП та одержані доходи від наукової та науково-технічної діяльності

№	Науковий парк	Розмір статутного капіталу (статутного або складеного капіталу)	Результати наукової діяльності (% / тис. грн.)
1.	Корпорація «Науковий парк «Київська політехніка»	24 %	73 % (Загальна сума – 932,5 тис. грн., із яких на наукову діяльність – 685,4 тис. грн.)
2.	ТОВ «Науковий парк «Агрозоовет»	46,9 %	82 % (Загальна сума 67, 7 тис. грн. із яких на наукову діяльність – 55,5 тис. грн.)
3.	Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»	45 %	33 % (Загальна сума – 99,2 тис. грн. із яких на наукову діяльність – 33,2 тис. грн.)
4.	ТОВ «Науковий парк «Хімічні технології»	49 %	100 % (129,96)
5.	Науковий парк «Агроперспектива»	90 %	100 % (3415,5)
6.	ТОВ «Науковий парк Київського національного економічного університету»	99,7 %	100% або 0 (1 369, 5 або 0)
7.	Науковий парк Одеського політехнічного університету	49 %	9,1 % (Загальна сума – 309,8 грн. із яких на науково-навчальну діяльність 28 тис. грн.)
8.	ТОВ «Науковий парк Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління «Чорнобиль»	48 %	100 % (623,6)
9.	Науковий парк «ФЕД»	0	100 % (250)
10.	ТОВ «Науковий парк «Центр трансферу технологій цивільного захисту»	52 %	97,6 % (Загальна сума 1678,6 млн. грн із яких на наукову діяльність 1638,6 млн. грн.)
11.	Науковий парк «Радіоелектроніка та інформатика» (20.03.2018 змінилась назва на Науковий парк «Синергія»)	ЗВО - 30 %, НУ- 2%	100 % (390,0)

За результатами аналізу Таблиці № 2 як висновком можливо:

1) В більшості наукових парків, які отримували дохід від наукової та науково-технічної діяльності, він дорівнював 100 % або наближався до 100 %, якщо більшість голосів в статутному капіталі в науковому парку на-

лежала ЗВО або НУ. Ефективність функцій наукового парку залежить від наявності джерел фінансування за рахунок третіх осіб та контролю за цими науковими парками з боку ЗВО та НУ;

2) В науковому парку, які не контролювалися ЗВО або НУ дохід від наукової та науково-технічної діяльності був менший ніж 100 %, а в деяких випадках взагалі дорівнювався 9,1 %.

Для порівняння з інноваційними організаціями Польщі, при розгляді організаційно-правової форми НП необхідно звернути увагу на думку польських науковців, про те, що у Польщі до товариств капіталу, діяльність яких регулюється Кодексом комерційних товариств Польщі, можуть відносити акціонерне товариство або товариство з обмеженою відповідальністю. Господарські товариства найбільш підходять для реалізації проектів парку завдяки наступним ознакам: доступність для різних підприємств, стійкість до криз, здатність до регенерації. Комерційні юридичні компанії дозволяють визначити створену структуру компанії для забезпечення балансу між учасниками шляхом відповідної конструкції¹.

При розгляді систем управління парками польськими науковцями поділяються на такі:

Модель I - університетський науковий парк - парк є невід'ємною частиною університету.

Модель II - незалежна організація - товариство з обмеженою відповідальністю.

Модель III - корпоративний парк - акціонерне товариство.

Модель IV - мережевий парк.

Звертає увагу наявність пропозицій щодо університетського наукового парку, який може бути окремим адміністративним підрозділом, включеним до адміністративної структури університету, що дозволяє тісно співпрацювати з науковцями, які ведуть наукову роботу на факультетах та лабораторіях, а також створення окремих дослідницьких лабораторій та підрозділів служби управління парком².

Отже, існує потреба вдосконалення законодавства України в частині визначення організаційно-правової форми наукового парку та суб'єктного складу його учасників. Як варіант, було б доцільно передбачити право бути засновником (учасником) наукового парку - всім суб'єктам господарювання –

¹ Wybrane aspekty funkcjonowania parków technologicznych w Polsce i na świecie// Pod redakcją Krzysztofa B. Matusiaka, Aleksandra Bąkowskiego. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2008. 186с. С. 5-81 С. 75-81. С. 75-81.

² Офіційний сайт Науковий парк Миколаївського національного аграрного університету «АГРОПЕРСПЕКТИВА». URL: <http://np.mnau.edu.ua/ua/>

юридичним особам, які здійснюють наукову, науково-технічну діяльність, або є учасниками інноваційних відносин.

В регіональному аспекті розглянемо функціонування НП в м. Харкові та Харківській області. В м. Харкові функціонує 3 наукові парки, які контролюються освітніми та науковими установами:

Науковий парк «Наукоград-Харків»: загальний розмір статутного капіталу складає 1020000.00 грн, 98% статутного капіталу належить інституту проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного Національної академії наук України, організаційно-правова форма – інші організаційно-правові форми.

Науковий парк Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: загальний розмір статутного капіталу складає 81000.00 грн, 50,62% статутного капіталу належить Національному технічному університету «Харківський політехнічний інститут», організаційно-правова форма – товариство з обмеженою відповідальністю.

Науковий парк «Радіoeлектроніка та інформатика»: загальний розмір статутного капіталу складає 81000.00 грн, 93,4 % статутного капіталу належить Харківському національному університету радіoeлектроніки, а 6,6 % - Науково-технічному центру академії наук прикладної радіoeлектроніки, організаційно-правова форма – інші організаційно-правові форми.

Науковий парк «ФЕД», розмір статутного капіталу якого складає 100000.00 грн., не контролюється ЗВО або науковими установами. 50 % статутного капіталу належить державному підприємству «Харківське агрегатне конструкторське бюро», яке тільки при визначенні його науковою установою може вважатися ініціатором-засновником НП. Організаційно-правова форма НП « ФЕД» – інші організаційно-правові форми.

Додатково до Харківського регіону необхідно відносити і Науковий парк «Агрозовет», загальний розмір статутного капіталу якого складає 2500000.00, 53 % статутного капіталу належить Харківській державній зооветеринарній академії, організаційно-правова форма – ТОВ.

За кількістю наукових парків Харків та Харківська область займають 2-е місце в Україні після м. Київ.

Але перелічені переваги наукових парків в м. Харкові та Харківській області не призвели до їх включення як регіональних інноваційних систем та їх залучення до інноваційних процесів як суб'єктів регіональної інфраструктури.

На підставі вищевикладеного можливо зробити наступні висновки. Щодо функцій наукових парків та їх місця в НІС, то при наявності найбільш поширених систем державного фінансування інноваційної діяльності, таких

як інституційне, проектне, індивідуальне, в Україні наукові парки можуть виконувати значну роль в будь-якій системі фінансування (як державного, так і недержавного). Проект Закону України «Про підтримку і розвиток інноваційної діяльності» № 3796 передбачає розвиток інноваційної інфраструктури України, до якої відносяться і наукові парки. Разом з тим залишається за межами цього Проекту Закону визначення місця наукових парків в системі заходів державної підтримки суб'єктів інноваційної діяльності. За своїми організаційно-правовими ознаками, функціональними можливостями, наявним підґрунтям для створення транспарентної, науковомісткої експертної діяльності наукові парки можуть виконувати функції інших суб'єктів інноваційної інфраструктури: бізнес-інкубаторів, науково-технологічних центрів, центрів трансферу технологій, центрів колективного доступу до наукового обладнання, тощо.

В Законі України «Про наукові парки» необхідно конкретизувати в меті створення, функціях, завданнях призначення наукових парків, яке полягає в розвитку та комерціалізації науки в ЗВО та наукових установах, з визначенням системного зв'язку наукової та науково-технічної діяльності цих суб'єктів. Всі функції наукового парку, закріплені в Законі України «Про наукові парки», повинні відповідати напрямкам наукової, науково-технічної діяльності за Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» та в перспективі завданням, покладеним на суб'єктів національної інноваційної системи в Проекті Закону України «Про підтримку і розвиток інноваційної діяльності».

Щодо організаційно-правової форми, то найбільш відповідною до функцій наукових парків є організаційно-правова форма товариства з обмеженою відповідальністю або акціонерного товариства, що надасть змогу виконати стандарти корпоративного управління та здійснювати НП всі можливі функції, пов'язані з участю в інноваційному процесі, в тому числі одержувати фінансування та інвестування з відповідних іноземних фінансових установ, а учасникам НП приймати участь в управлінні.

Щодо управління науковими парками, то важливим є закріплення в Законі України «Про наукові парки» положення про необхідність створення прозорої системи корпоративного управління науковими парками, насамперед через підвищення ролі вчених рад засновників – ЗВО або наукових установ, створення та визначення наглядових науково-технічних рад та утворення додаткових експертних органів для виконання функцій, пов'язаних з публічними відносинами в національній інноваційній системі.

Щодо визначення місця наукових парків в регіональних економічних системах або регіональних інноваційних інфраструктур, то в Законі України

«Про наукові парки» та в Проекті Закону України «Про підтримку і розвиток інноваційної діяльності» необхідно визначити місце наукових парків не тільки як об'єктів державної підтримки, але і як інфраструктурних суб'єктів національної інноваційної системи, який приймають участь у відповідних механізмах підтримки та розвитку інноваційної діяльності. На місцевому рівні необхідно: передбачити можливість поєднання в наукових парках функцій інших суб'єктів інфраструктури і використання такого системного підходу насамперед при формуванні регіональних програм підтримки інноваційної діяльності та регіональних інноваційних систем, передбачивши обов'язкову участь наукових парків в таких процесах.

Також всі функції наукового парку, закріплені в Законі України «Про наукові парки», повинні відповідати напрямкам наукової, науково-технічної діяльності за Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» та перспективним завданням, покладеним на суб'єктів національної інноваційної системи в Проекті Закону України «Про підтримку і розвиток інноваційної діяльності».

2.6 Технопарки як суб'єкти національної інноваційної системи

Зміни в житті людини з точки зору політичних, соціальних та технологічних аспектів є мотивацією для створення нових ідей на основі творчості та інновацій¹.

Інновація є одним із найважливіших темпів зростання особливо в країнах, що розвиваються. Творчість і інновації не тільки призводить ділових партнерів до надання більш конкурентоспроможної продукції, але також допомагають знижувати собівартість виробництва, що підвищує продуктивність та ефективність².

Підприємницький процес це комплексна структура, визначена взаємодією багатьох чинників. Аналізуючи підприємництво в контексті сучасного часу розвитку нових технологій, технопарки є невід'ємною його складовою.

---

¹ Zahabioun S. Identification of CSF for establishing and developing ICT parks in Iran. Master's Thesis, Lulea University of Technology, 2009).

² Ngah R., Ibrahim A.R. The Relationship of Intellectual Capital, Innovation and Organizational Performance: a Preliminary Study in Malaysian SMEs. International Journal of Management Innovation Systems, 2009. Vol. 1(1). P. 1-13.